

ליום הכיפורים – תשע"ה אלוקים נמצא בפרטים הרב אברהם וסרמן

משפט זה, המשמש עורכי-דין בהקשר המקצועי, הינו בעל משמעות רוחנית עמוקה. יתרה מזו, בעיון מעמיק נמצא כי זהו השיא של עשרת ימי תשובה. בסיומה של תפילת נעילה אנו קוראים את קריאת הנצח "ה' הוא הא-לוהים", שקראו הנוכחים בהר-הכרמל כשאלוהו הוריד אש מן השמים. לכאורה אין משמעות למשפט זה, שהרי שתי המלים הן שמותיו של הקב"ה, ולכאורה באותה מידה ניתן היה לומר "אלוהים הוא הו"ה". חיפוש לאחור יגלה את הפסוק "את ה' האמרת היום להיות לך לא-לוהים" (דברים כו, יז). שוב – מציאותו בשם הו"ה, הפכה אצלך להיות למציאות המכונה א-לוהים. אמנם לא זו הפעם הראשונה, אלא כבר יעקב אבינו כבר אמר "ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לא-לוהים". ובכן מה משמעותו של ביטוי זה?

ספורנו מסביר:

את ה' האמרת היום: כשקבלת עליך להיכנס בברית בשבועת האלה, אשר בה אבדן כל טוב גשמי אם תעבור עליו – האמרת ורוממת את האל ית' בזה שיהיה יותר נכבד אצלך קיום רצונו מכל טוב גשמי: להיות לך לאלהים. שיהא הוא אצלך הנבדל הנכבד מכל העצמים הנבדלים **וממנו כל הנהגת וקיום ענייניך** בלי שום אמצעי, כראוי לנצחי, באופן שראוי לך לעבוד ולהכנע לו לבדו... ולהתפלל אליו בהיותו הוא לבדו מנהיגך: וללכת בדרכיו. להדמות לנכבד מכל שאר הנמצאים: ולשמוע בקולו. כראוי לעבדיו:

וה' האמירך היום: במה שהוא נכנס בברית עמך נתן לך מעלה בזה, להיות לו לעם סגולה. כדי ששיג בכך מה שחפץ להשיג מן המין האנושי: ולשמור כל מצותיו. ונתן לך ג"כ מעלה במה שבחר בך לשמור כל מצותיו אשר בהם תמצא חן בעיניו

כך הוא מסביר גם את הבטחתו של יעקב: **וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים – אֶזְרָא יְהוָה ה' לְדָוִד אִם לֹא אֶעֱבְדֵהוּ בְּכָל כְּחִי, וְהָיָא"ו כְּמוֹ זֹאת מְשַׁמֶּשֶׁת בְּמָקוֹם "הַנָּה" כְּלוֹמֵר: הַנְּנִי מְקַבֵּל עָלַי מַעֲתָה שְׁהָאֵל יִתְבָּרַךְ הַמְּרַחֵם, יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים וְיִתְנַהֵג עִמִּי בְּמִדַּת הַדִּין (בראשית כח, כא).**

העיסוק בפרטים והיחס אליהם בא לידי ביטוי בשם 'אלוהים', וכפי שרגילים להסביר "בעל הכוחות כולם". החידוש המרכזי של האמנה באל אחד היה שבניגוד לתפיסה האלילית המייחסת אלהות פרטית לכל כח בבריאה – שמש, ים, שאול וכו' – הרי שאלוהים הוא הישות הכוללת הכל, שהכל תחת שלטונה, השגחתה, יכלתה והנהגתה.

אצל עמי-קדם היה מקובל לחשוב שיש אמנם אלוהים מעל לכל האלילים הקטנים יותר, והיו קוראים לו "אלהא דאלהיא" (ראה מנחות קי, א)

תרי"ג מצוותיה של תורה, ועוד סייגים ותקנות רבים מספור מדרבנן, מעמידים אותנו בפני הר גדול של פרטים, שלעתים עלולים גם לכסות על הכלל, אך ערכם המיוחד הוא דוקא בהתפרטותם.

כך אומרים גם ב"לשם ייחוד" שלפני עשיית מצוה "ותרי"ג מצוות התלויות בה". אם יבוא הטוען ויטען, שעיסוק בפרטים הקטנים "מקטין" את הא-לוהים, הרי שטעות בידו. אדרבא, דווקא טענה זו מקטינה את גדולת האלוקים, שגדולתו דוקא המבט הכולל והחודר לפרטים, כדברי הגמרא "כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון – וכולם נסקרים בסקירה אחת" (ראש-השנה יח, א). כלומר, ראיית הפרטים מתוך ההקשר הכולל שלהם. זה גם מה שמאיר אותם בפרופורציה הנכונה – לא להתעלם מהם, אך גם לא לתת להם נפח מעבר למקומם במכלול. זו גדולתו של האלוהים. השומע כל התפילות, ומשקלל את כולן, כדברי הפייטן "הכל יוכל וכוללם יחד".